

Етнічний склад населення

Найпоширеніші мовні сім'ї світу

Мета: Сформуванати знання про особливості національного складу населення світу; пояснювати причини строкатого національного складу населення; показувати країни з найбільшими за чисельністю українськими діаспорами; продовжити формування навичок роботи з картами атласу та секторними і стовпчастими діаграмами; виховувати повагу до представників усіх народів, що проживають в Україні, почуття толерантності до етнічних меншин.

Обладнання: карти атласу, мультимедійна презентація, підручник

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Основні поняття: етнос, етнічна спільнота, народність, нація, національність, раса, мовна сім'я.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3-4

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 5

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 6-16

V. Узагальнення, стор 17

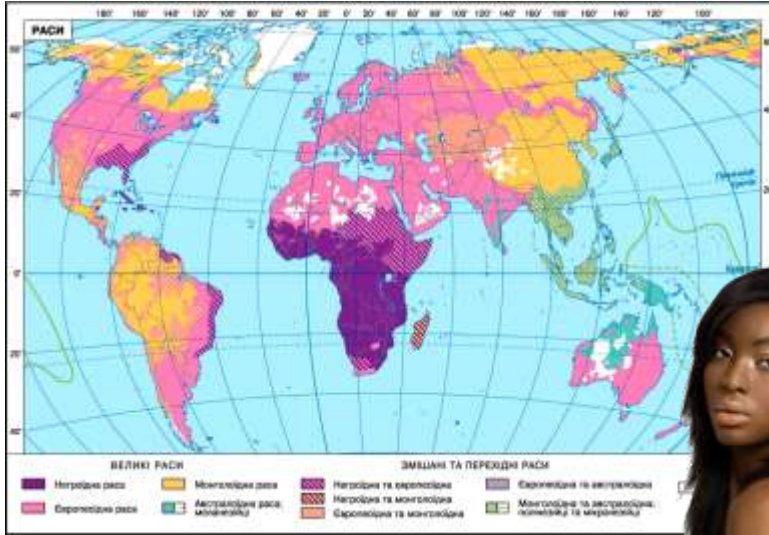
Домашнє завдання, стор 18

Термінологічний диктант:

1. Сукупність процесів народжуваності, смертності і природного приросту, що забезпечують безперервне відновлення і зміну людських поколінь.....
2. Порушення відтворення населення, що загрожує самому його існуванню.....
3. Зростання людей похилого віку в країні.....
4. Виїзд громадян своєї країни в іншу країну на тривале або постійне місце проживання.....
5. Кількість людей що постійно проживають на одному квадратному кілометрі території....
6. Населений пункт, який має значну кількість жителів, що зайняті переважно несільськогосподарською діяльністю.....
7. Процес зростання міст і підвищення їхньої ролі в житті суспільства.....
8. Відтік населення з міст у приміську зону, де краща екологічна ситуація.....
9. Компактне просторове угруповання міських поселень.....
10. Зростання агломерацій.....
11. Міста, які мають сильний вплив (економічний, політичний, культурний) на великі регіони Землі.....
12. Попередня робота в зошиті

Пригадайте

- **що таке раса?**

- **Раси людини** - це сукупність зовнішніх морфологічних ознак, тобто тих, що є фенотипом представника. Вони сформувалися під впливом зовнішніх умов, і закріпилися в генотипі в ході еволюційних процесів

- **найбільші країни світу за кількістю населення**

- **приклади народів світу**

Формування націй

Етапи	Характерні ознаки
Племена, союзи племен	Родинні зв'язки, поділ на роди, спільність території, мови (діалекту), а також деяких елементів господарства, звичаїв і культів + територіальні зв'язки (для союзів племен)
Народності	Їх часто об'єднувала держава, яка організовувала людей на спільні роботи та для військових дій, сприяла створенню транспортних шляхів, розвитку писемності.
Нації	Територіальна та економічна єдність. Усвідомлення своєї відмінності від інших (національна самосвідомість)

- **Етнос** — стійке соціальне угруповання людей, що виникло упродовж тривалого історичного розвитку на певній території, де люди мають власну біологічну складову (раса, спільне походження), мову, культуру, усвідомлення власної єдності та відмінності від інших етносів

- Важливі умови формування етносу — спільність мови та території

- **Народності** — це форма спільноти людей, яка історично виникає за родоплемінною спільністю і формується на певній територіїмалі
- Сьогодні народностями називають **корінні етноси**

Африканський народ масаї
У деяких народів племінна організація зберігається й сьогодні

- **Нація** — історична спільність людей, що складається в процесі формування її території, сталих господарських зв'язків, мови й особливостей культури
- Це **вища форма етнічної спільності**, утворення якої пов'язують з усвідомленням своєї **відмінності від інших (національною самосвідомістю)**
- Із цим пов'язана поява терміна **«національність»** — — приналежність особи до нації, держави або народу

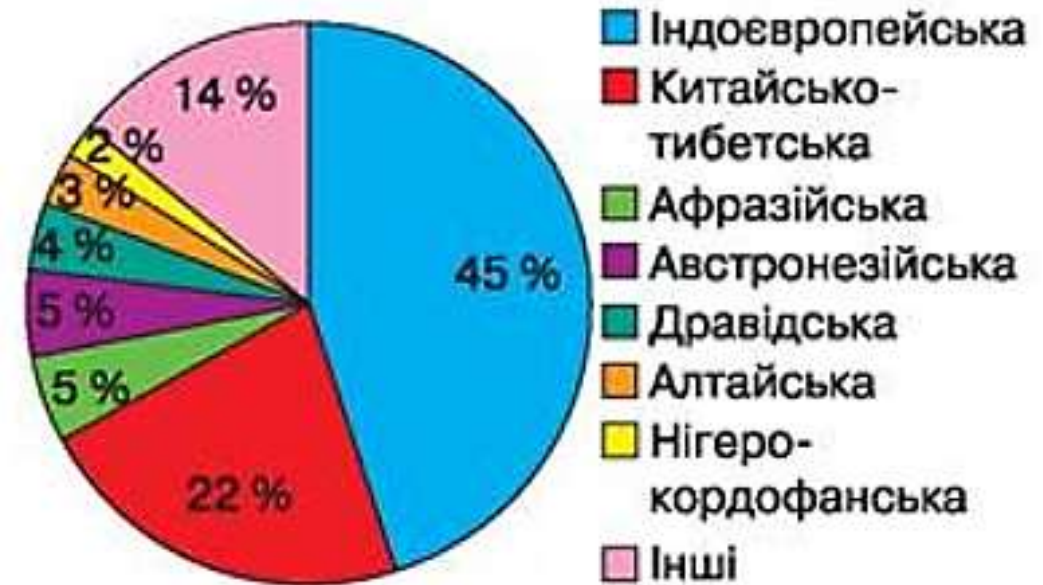
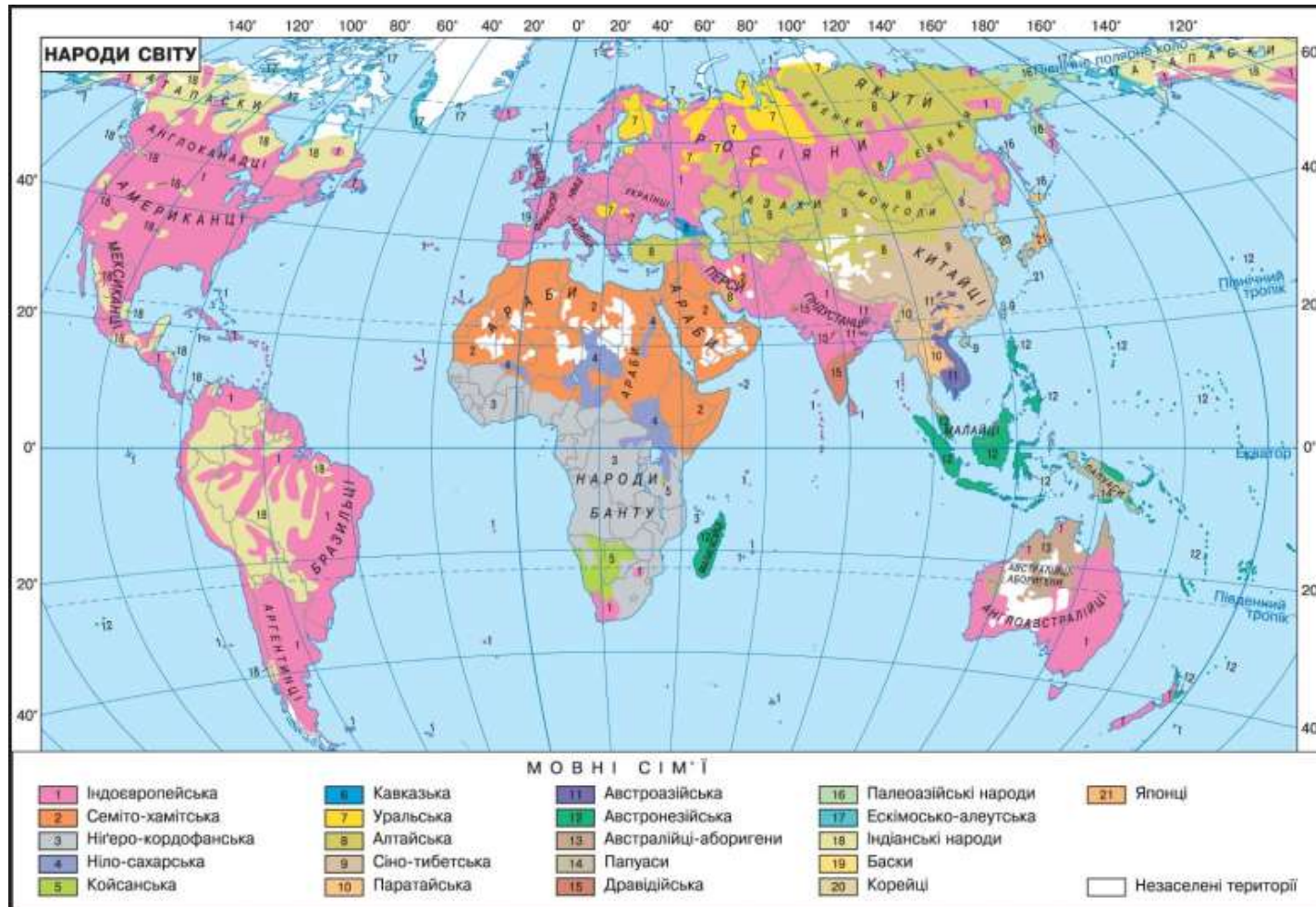

Ознаки нації

Мовні сім'ї та групи

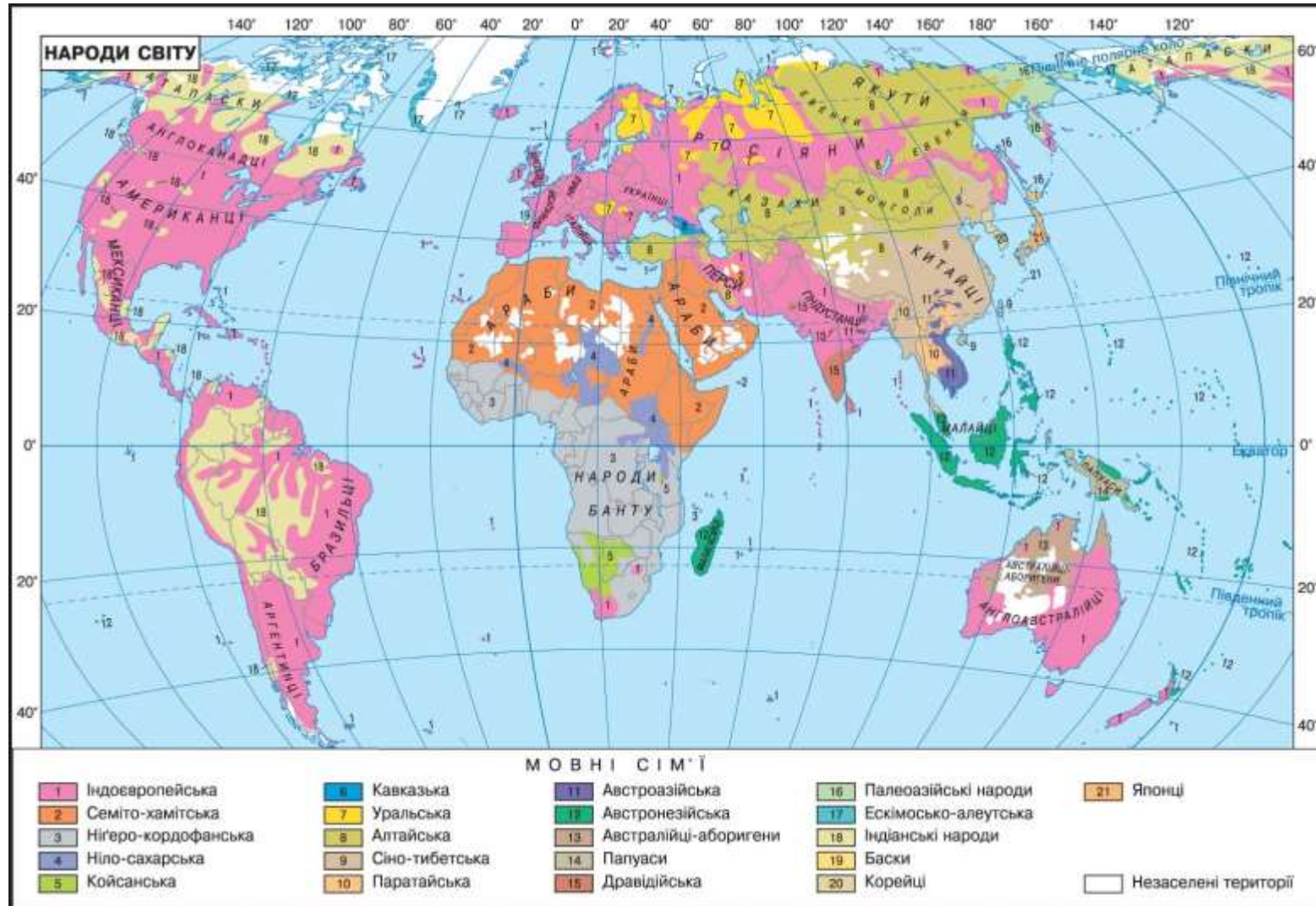
- До найважливіших ознак етносу належить **мова**
- За принципом спорідненості мов народи світу об'єднані в **мовні групи**
- вони, у свою чергу, об'єднуються в **мовні сім'ї**

Частка основних мовних сімей у населенні світу (у %)

- Націй чисельністю **понад 10 млн осіб** у світі лише **67**, серед них

- **китайці**
- **хіндустанці**
- **американці**
- **росіяни**
- **японці та інші**

- Найбільш поширені **мови індоєвропейської сім'ї**, яка включає **близько 100 різних мов**
- Ними розмовляє **близько 45 % населення світу**

- Українська мова належить до слов'янської групи найчисельнішою в світі індоєвропейської мовної родини (сім'ї)

- Країни, в котрих більшість людей говорять індоєвропейськими мовами
- Країни, в котрих індоєвропейські мови мають офіційний статус, а мовці складають меншість
- Країни, в котрих значні мовні меншості говорять індоєвропейськими мовами, які не мають офіційного статусу

Відмінності між державами за національним складом населення

Однонаціональні	Двонаціональні	Багатонаціональні
Близько 80% населення належать до однієї нації	Переважають представники двох народів	У національному складі багато народів
<ul style="list-style-type: none">➤ багато країн Європи Латинської Америки➤ Австралія➤ Арабські країни Аравійського півострова та Північної Африки➤ Японія ...	<ul style="list-style-type: none">➤ Канада (англоканадці й франкоканадці)Бельгія (фламамандці і валлони)➤ Кіпр (греки-кіпріоти й турки-кіпріоти)	<ul style="list-style-type: none">➤ Індія➤ Індонезія➤ Пакистан➤ Іран➤ Велика Британія➤ Іспанія➤ США➤ Україна ...

- До однонаціональних належать багато країн **Європи**
- Так, у національному складі **Німеччини** переважають німці

- Німці відомі своєю **працьовитістю, охайністю, практичністю, точністю**
- При цьому вони не є **прихильниками розкішного одягу, а віддають перевагу зручному та діловому**

- В Азії типовою **однаціональною** країною є **Японія**
- Понад **99%** її населення — **японці**
- Це можна пояснити складністю процедури отримання японського громадянства через традиційну закритість країни

- Японці шанобливо ставляться до традицій своєї країни
- За **відсутності значних запасів природних ресурсів** основним багатством Японії можна назвати її громадян

Доволі незвичним є національний склад населення Китаю. Він вважається однонаціональною державою, адже 92% його населення становлять китайці (хань). Однак у країні налічується понад 50 різних народів і народностей, загальна кількість яких перевищує 100 млн осіб (наприклад, чжуанів налічується 17 млн осіб). Проте китайці становлять безумовну більшість практично по всій території країни. Тільки в Тибеті та на північному заході країни приблизно половину місцевого населення складають тибетці та уйгури

- **Основні якості китайської нації — згуртованість, наполегливість, працьовитість, терплячість, дисциплінованість**
- **Ці риси формувалися під час спільної праці на невеликих земельних ділянках у постійному протиборстві з різними природними стихіями**

Робимо висновки

- У своєму розвитку етноси пройшли три етапи — від племен,
- Нацією називають історичну спільність людей, що складається в процесі формування її території, сталих господарських зв'язків, мови й особливостей культури
- За принципом споріднення мов народи світу об'єднані в мовні сім'ї. Сім'ї поділяються на мовні групи
- За національним складом населення розрізняють однонаціональні, двонаціональні та багатонаціональні держависоюзів племен до народностей

Домашнє завдання

**Читати п 55, вчити поняття, конспект
підготувати повідомлення про етнічні групи
України**